

กลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองหลวง ตำบลอำแพง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้านคลองหลวง

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านคลองหลวง หมู่ที่ 5 ตำบลอำแพง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นหมู่บ้านมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นหมู่บ้านโดยมีหัวหน้าหมู่บ้านเป็นผู้นำหมู่บ้านนี้ เดิมชาวบ้านเรียกว่าหมู่บ้านโป๊กเป๊ก ที่เรียกชื่อนั้นเพราะว่าเดิมมีบ้านเรือนปลูกกันข หลังคาบ้านชิดติดกัน เวลาชาวบ้านประกอบการทำอาหารก็จะทำพร้อมกัน บ้างก็ตำข้าวสาร บ้างก็ตำน้ำพริกเสียดังโป๊กเป๊กชาวบ้านผ่านมาผ่านไปได้ยินเสียงโป๊กเป๊กก็เลยเรียกหมู่บ้านนี้ว่าหมู่บ้านโป๊กเป๊ก ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และมีการพัฒนาชุดคลองส่งน้ำเพื่อการพัฒนาอาชีพของราษฎรหมู่บ้านคลองหลวง (โป๊กเป๊ก) ก็ได้รับการพัฒนาด้วยโดยหลวงท่านได้นำเงินงบประมาณ เรียกว่าเงินรัชชูปการเงินที่รัฐเก็บจากราษฎรชายที่มีได้รับราชการทหารเป็นรายบุคคลมาชุดคลองใหม่ขึ้นที่หมู่บ้านแห่งนี้ ชาวบ้านจึงเรียกคลองชุดใหม่ขึ้นที่หมู่บ้านแห่งนี้ ชาวบ้านจึงเรียกคลองชุดใหม่นี้ว่า คลองหลวงความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปเดิมที่อยู่หลังคาบ้านติดกันต่อมาแยกย้ายกันไปปลูกบ้านใหม่ตามที่อยู่ หรือที่ดินที่ทำอาชีพ ความเป็นหมู่บ้านติดกันเริ่มจางหายไป หรือเห็นห่างกันไปตามที่อยู่ใหม่ของแต่ละครอบครัว เดิมทีเสียงที่เคยดังโป๊กเป๊กก็เริ่มจางหายไปนานวันเข้าคนส่วนใหญ่พูดถึงแต่คลองหลวง หรือเรียกกันแต่คลองหลวงบ้านโป๊กเป๊กไม่มีคนพูดถึงนานๆไป หมู่บ้านโป๊กเป๊กก็เริ่มหายไปไม่มีคนกล่าวถึงเรียกแต่บ้านคลองหลวง ตามชื่อคลองหลวงที่ชาวบ้านตั้งขึ้นนานๆไปบ้านคลองหลวงจึงเป็นชื่อหมู่บ้านคลองหลวงจนมาถึงปัจจุบัน

สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลท่วมถึงพื้นที่ส่วนใหญ่เดิมเป็นป่าจาก ป่าไม้กระบุง ป่าปรัง ป่าหวาย ป่าไม้ชายเลนและนาข้าวบางส่วนชาวบ้าน ส่วนใหญ่ในสมัยก่อนอาศัยอาชีพการทำกินเช่น การทำนา ตัดไม้ เฝ้าถ่าน และอื่นๆ หมู่บ้านคลองหลวงมีลำคลองสาธารณะประโยชน์ไหลผ่านและเชื่อมกับแม่น้ำท่าจีน

ปัจจุบันการพัฒนาได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมป่าไม้ ป่าจากได้ลดลงจากป่าไม้ชายเลนได้กลายเป็น นา เป็นสวนผลไม้ พืชผัก โดยการนำของนายสำราญ สุนทรขึ้น อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ต.อำแพง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ได้ไปนำพันธุ์มะพร้าวจากอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ปัจจุบันนี้ การประกอบอาชีพหลักของประชาชนในหมู่บ้าน เช่น อาชีพการเกษตร อาชีพการประมงน้ำจืด อาชีพรับจ้างในภาคโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป อาชีพค้าขาย (ร้านค้า) ในหมู่บ้าน

พื้นที่ดินในการปกครองดูแลของหมู่ที่ 5 บ้านคลองหลวง จำนวน 3,153 ไร่ มีสถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียนบ้านคลองหลวง 2. ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลอำแพง 3. ที่ทำการหมู่บ้านคลองหลวง (และที่ทำการกำนันตำบลอำแพง) 4. ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ฯ 5. ที่ทำการศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลอำแพง 6. ที่ทำการศูนย์กีฬาตำบล 7. ที่ทำการตำรวจชุมชน 8. ที่ทำการสภาวัฒนธรรมตำบล 9. ที่ทำการ

ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับของคนในชุมชนหมู่บ้านคลองหลวงก็ยังมีอยู่บ้านแต่ไม่เหมือนเดิม เช่น ประเพณีการลงแขกดำนาข้าว เกี่ยวข้าวจะไม่มีแล้วในปัจจุบันนี้ เพราะอาชีพการทำนาข้าวนั้นน้อยลง และเกษตรกรหันมาใช้เครื่องจักรกลแทน ขยายความที่เคยใช้ไถ ไร่นาหันมาทำเกษตรแผนใหม่ เช่นการทำนาข้าวน้ำตม ไม่ต้องดำนาเหมือนแต่ก่อนแล้วดูแลใส่ปุ๋ย ฉีดยา เวลาเกี่ยวก็ใช้เครื่องจักรเกี่ยวข้าว การทำนาข้าวแบบใหม่นั้นได้ผลผลิตดี ไร่หนึ่งตกถึง 100 กว่าถัง

ประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างยังเหมือนเดิม เช่น ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา ทำบุญ ประเพณีสารทไทย การกวนขนมกระยาสารท กาละแม ปัจจุบันนี้เหลือน้อยบ้านแล้วที่ยังคงอนุรักษ์ ประเพณีแต่หาดูยาก ส่วนใหญ่ถึงเวลาทำบุญ งานประเพณีสารทไทยก็จะซื้อเอาตามท้องตลาด ซึ่งปัจจุบันจะมีคนทำขายเกือบทั้งปี

ความเป็นมาในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหลวง

เกิดขึ้นในช่วงปี 2531 ซึ่งทางอำเภอบ้านแพ้ว โดยสำนักงานชุมชนบ้านแพ้วได้นำเสนอต่อ คณะกรรมการประกวดกิจกรรมหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น เพื่อส่งหมู่บ้านคลองหลวงหมู่ที่ 5 ต.อำแพง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร เข้าประกวดหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นซึ่งในปีนั้น นายสมเดช พูนพิมพากุล เป็นพัฒนากรประจำตำบลอำแพง ได้นำเสนอต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน และแจ้งว่ากิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะทำคะแนนให้มีผลต่อการประกวดหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นในปีนี้ด้วย ทางคณะกรรมการหมู่บ้านเองนั้นก็ไม่มีความพร้อมในเรื่องการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพราะเคยมีกลุ่มออมทรัพย์ที่เคยจัดตั้งขึ้นแล้วก็ต้องล้มเลิกไม่ทราบสาเหตุ แต่เมื่อคณะกรรมการหมู่บ้านตัดสินใจที่จะส่งหมู่บ้านคลองหลวงเข้าประกวดก็จึงจำใจจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหลวง ขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2531 โดยมีสมาชิกก่อตั้งทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านร่วมสมัครครั้งแรกจำนวนสมาชิกก่อตั้งเพียง 16 คน โดยได้ถือหุ้นสัจจะเดือนละ 100 บาท และผลการประกวดหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น หมู่บ้านคลองหลวงหมู่ที่ 5 ต. อำแพง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ก็ได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นระดับจังหวัดอีกด้วย เมื่อสิ้นปี 2531 ได้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกรวมเป็น 28 คน การบริหารงานกลุ่มในขณะนั้นได้แต่การเก็บเงินเพียงอย่างเดียวไม่ได้มีการพัฒนาจะล้มเลิกก็กลัวจะเสียหน้าผู้นำ

การบริหารจัดการ คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ ๙ เห็นว่ามีเงินออมที่สมาชิกฝากสะสมไว้มีจำนวนมากพอสมควรเห็นว่าน่าจะต้องมีการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหลวงให้ดีขึ้น และมีระเบียบข้อบังคับให้ชัดเจน ประธานกลุ่มออมทรัพย์ คือ นายวิเชียร วงษ์วรรณรัตน์ จึงได้เชิญประชุมคณะกรรมการและสมาชิกซึ่งตอนนั้นยังมีสมาชิกไม่มากมาประชุมเพื่อกำหนดระเบียบกลุ่มออมทรัพย์ฯ ขึ้นตามความเห็นของที่ประชุมสมาชิกกลุ่ม และคณะกรรมการบริหารโดยกำหนดหน้าที่อำนาจการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ให้มีความระการดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี และกรรมการเมื่อครบ 1 ปี ต้องออก 1 ใน 3 ของคณะกรรมการ ส่วนกรรมการที่ออกไปแล้วได้รับเลือกจากสมาชิกเข้ามาอีกก็ได้ การบริหารได้แบ่งหน้าที่ออกเป็น 4 ฝ่ายคือ 1.คณะกรรมการอำนวยการ

การปันผลกำไรให้แก่สมาชิกและการบริหารจัดการ ดังนี้

หักค่าใช้จ่ายประจำปีเหลือกำไรสุทธิแบ่งออกเป็นเปอร์เซ็นต์

1. ปันผลให้แก่สมาชิก 60%
2. เฉลี่ยคืนเงินกู้ 10%
3. ทุนบริหารและดำเนินการ 15%
4. โบนัสคณะกรรมการ 12%
5. สาธารณะประโยชน์ 3%

ปัจจุบันนี้กลุ่มออมทรัพย์มีเงินออมมากขึ้นจึงปรับปรุงข้อบังคับใหม่ โดยจัดสัดส่วนผลกำไรและสวัสดิการให้ชัดเจนขึ้นดังนี้

1. ปันผลสมาชิก 55%
2. เกิด, แก่, เจ็บ, ตาย, การศึกษา, การกุศลและสาธารณประโยชน์ 15%
3. เฉลี่ยคืนเงินกู้ 10%
4. โบนัสคณะกรรมการ 12%
5. ทุนบริหารและดำเนินการ 8%

ผลจากการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหลวงจากวันก่อตั้งมี

สมาชิกเพียง 16 คน เงินทุน 1,600 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 568 คน /กลุ่ม มีเงินทุนออมทรัพย์ที่สมาชิกฝากสะสมจำนวน 14,890,936 บาท และประธานกลุ่มยังเป็นแกนนำให้มีจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ ภายในตำบลเพิ่มอีก 6 กลุ่ม รวมเป็น 7 กลุ่ม ทั้งตำบลอำเภอบัจจุบัน มีสมาชิกทั้งตำบลจำนวน 2,127 คน โดยมีเงินทั้งตำบลอำเภอบัจจุบันจำนวน 24,916,936 บาท และขยายผลไปยังตำบลใกล้เคียงเช่น หมู่ที่ 2,7 ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครและหมู่ที่ 1 ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

การเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดขึ้น

ผลจากการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์และบุคลากรของกลุ่มของสมาชิก 16 คน ทำให้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นถึง 568 คน/กลุ่ม เงินออมทรัพย์เพิ่มขึ้นถึง 14,890,936 บาท เฉพาะกลุ่มสมาชิกบางคน เช่น นายบุญมั่น งานวิจิตรากุล อยู่บ้านเลขที่ 81/7 หมู่ที่ 5 ต.อำเภอบ. บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ก่อนยังไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีอาชีพรับจ้างและเก็บของเก่าต่อมาได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ได้ระยะหนึ่งได้ขอใช้เงินกู้ยืมจากกลุ่มไปประกอบอาชีพขยายกิจการเป็นการรับซื้อของเก่าในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านทำให้มีรายได้สูงขึ้น สามารถซื้อรถยนต์และที่ดินปลูกบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองได้ และยังขยายกิจการให้ใหญ่กว่าเดิมซึ่งเป็นตัวอย่างที่สามารถตรวจและถามข้อมูลได้จากสมาชิกของกลุ่ม และยังมีสมาชิกอีกจำนวนหนึ่งที่กู้ยืมกลุ่มไปประกอบอาชีพค้าขายบ้าง ทำการเกษตรไร่นาสวนผสมบ้าง กู้ยืมเพื่อการศึกษาของบุตรบ้าง และอื่นๆ ปัจจุบันทางกลุ่มจะเน้นเรื่องคุณภาพของ

การเชื่อมโยง

การพัฒนาปรับปรุงบ้านพัก เช่น ที่อยู่อาศัยให้มีสภาพคงทนถาวรดีขึ้น การพัฒนาอาชีพในการปลูกพืชผักสวนครัวแบบไร้नाสวนผสม โดยเน้นให้สมาชิกลดการใช้เคมีให้น้อยลงหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และชีวภาพให้มากขึ้นเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้ประกอบการและผู้บริโภค ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางกลุ่มออมทรัพย์ฯ ได้ส่งเสริมให้สมาชิกช่วยกันแยกขยะ และไม่ทิ้งขยะข้างทาง หรือคูคลองสาธารณะประโยชน์